

VRAAGGESPREK MET PAUL TENG

'Ik heb geprobeerd veel in een tekening te stoppen, zodat je er bij wijze van spreken een verhaal over zou kunnen vertellen'

Je zou het werk van striptekenaar Paul Teng, ook bij Kleio-lezers bekend van zijn historische stripverhalen, archetypisch kunnen noemen. Het roept herinneringen op aan oude, dierbare beeldverhalen, tekeningen en wandplaten. Zijn tekeningen zijn gedetailleerd en altijd goed gedocumenteerd. Het lijkt wel of de manier waarop hij het verleden tekent de enige juiste is.

Teng zorgde voor de strips en tekeningen in *Kinderen van Amsterdam*, een boek waarvoor de schrijver Jean-Paul Schutten de Gouden Griffel van het jaar 2008 heeft ontvangen. Ieder van de negen verhalen uit het boek over de geschiedenis van de hoofdstad begint met een stripje van vier bladzijden. Ze zijn bedoeld om de nieuwsgierigheid voor het verhaal te wekken.

Ook de tekeningen in Schutten's laatste boek, *Kinderen van Nederland*, dat in het kader van het multimediale project *Verleden van Nederland* is verschenen, zijn door Teng gemaakt.

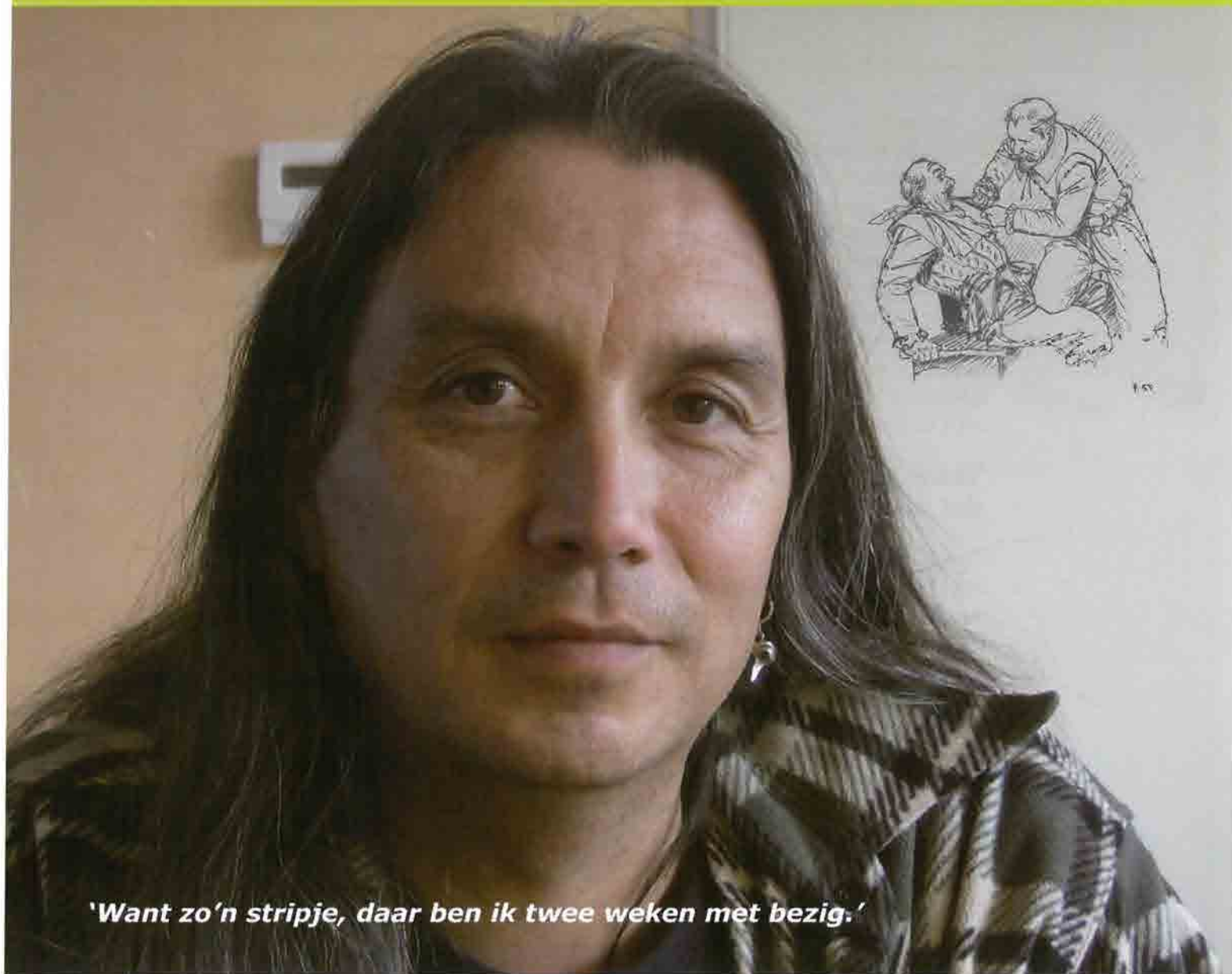
Na afloop van ons gesprek wil hij van mij weten wat ik van de serie *Verleden van Nederland* vind. Zelf vindt hij het statisch. 'Die Engelsen doen dat veel beter. Met acteurs die historische scènes na spelen.' Hij

laat me foto's zien die hij heeft gemaakt bij Vlaardingen, waar deze zomer de slag tussen de Hollandse graaf Dirk III en keizer Hendrik II uit 1008 werd nagespeeld. 'Die spelers komen helemaal uit Polen en Duitsland. Die hebben zich helemaal ingeleefd. Alle details kloppen. Kijk, deze hier heeft z'n haar net zo geschoren als de ridders op het tapijt van Bayeux. Dat moet je toch benutten.' Zelf gebruikt hij de foto's als documentatie.

Stripjes

Van meer belangstelling voor hem en zijn werk heeft hij, na de toekenning van de Gouden Griffel aan Jean-Paul Schutten, nog niets gemerkt. 'Misschien dat het nog gaat doordruppelen, maar in eerste instantie gaat alle aandacht uit naar de schrijver.' Teng kende Schutten nog niet. 'Via de vormgever van *Nieuw Amsterdam* ben ik in

'Want zo'n stripje, daar ben ik twee weken met bezig.'

contact met hem gekomen. In de kinderboekenwereld heb je natuurlijk niet zo veel tekenaars die gewend zijn om dit soort werk te maken. Het valt een beetje buiten hun bestek om historisch verantwoord te tekenen. Jan Paul en ik hebben elkaar eerst bij de uitgever ontmoet en daar overlegd over hoe het project vorm gegeven moest worden. De uitgever zelf had het stripverhaal *Van Nul tot Nu* in haar hoofd. Het uitgangspunt was dat de negen geschiedenisverhalen over Amsterdam gecomponeerd zouden worden met stripjes. Dat is niet zo gebruikelijk, dat is nieuw. En het moest allemaal in een vrij kort tijdsbestek gebeuren. Ik heb meteen gezegd: als ik de stripjes moet verzinnen, zal ik me eerst in de verhalen van Jean-Paul moeten verdiepen en dat gaat te veel tijd vergen. Dus zei ik tegen Jean-Paul: 'Schijf jij maar een klein scenariootje, dan werk ik dat wel verder uit. Dan zoek ik de beelden er wel bij.' Hij ging aan de slag en ik ook. Want zo'n stripje, daar ben ik twee weken mee bezig. Er zitten er negen

in, dus ik ben wel een paar maanden bezig geweest. Ook om dingen uit te zoeken. Maar ik moet zeggen dat ik er tevreden over ben. Via het stripje, dat laagdrempelig is, kunnen de kinderen makkelijk het geschiedenisverhaal binnen stappen. Elke stripje eindigt met een paar vragen: hoe komt het, hoe zat het? Dat integreert de kinderen en daarmee krijgen ze meteen een beeld bij een periode.' In *Kinderen van Nederland* staan geen stripjes, wel grote tekeningen bij ieder van de verhalen. 'Ik heb geprobeerd veel in een tekening te stoppen, zodat je er bij wijze van spreken als geschiedenisleraar een verhaal over zou kunnen vertellen. Ik vond wel dat ik me daarbij kleine dingen kon permitteren, zoals bij de periode van de patriotten en prinsgezinden, waar ik een Keeshond in de kamer heb getekend. Het zijn verder heel klassieke tekeningen geworden om een indruk te geven van een periode. Nou had ik wel ervaring met tekenen over bepaalde periodes, maar lang niet met alle.'

Onderzoek

Een stripverhaal tekenen kost veel tijd, zeker als het over een historisch onderwerp gaat. Hetzelfde kan, in zeker opzicht, gezegd worden van historische illustraties. Alle details moeten kloppen en goed gedocumenteerd zijn. 'Voor *Kinderen van Nederland* heb ik veel gehad aan de dame die de research deed voor de televisieserie *Verleden van Nederland*. Zij heeft met name voor de eerste hoofdstukken veel materiaal opgestuurd. Voor de latere periodes heb ik zelf onderzoek gedaan: ik heb geput uit boeken die ik thuis heb staan en gebruik gemaakt van wat ik op het internet en in de bibliotheek kon vinden.

'Maar ik had het voordeel dat het schip ontploft was.'

Eigenlijk kijk ik overal waar je dingen vandaan kunt halen. Ik ben ook nieuwsgierig hoe tekenaars als Isings het aanpakten, wat ze in hun tekeningen stopten en of - voor zover je dat kunt controleren - die informatie klopt met wat jij weet. Zo ben ik ook naar het atelier van Rembrandt geweest om er foto's te maken. Da's niet zo moeilijk. Verder heb je de digitale beeldbank van het archief van Amsterdam. Daar kun je tekeningen zoeken van stadsgezichten en huizen, allerlei dingen kun je er in terugvinden. Dat was voor *Kinderen van Amsterdam* heel handig. En verder heeft Jean-Paul me ook veel documentatie toegestuurd.'

'Hoe meer je van een periode af weet hoe minder je geneigd bent om je toevlucht te nemen tot stereotypen. Maar als je met een periode weinig bekend bent, dan kom

je het eerst met makkelijk toegankelijke informatie in aanraking. En die is wat platter en ongenueanceerder. Over de middeleeuwen heb ik al meer getekend, dus dat is qua kleding niet zo moeilijk en ook de periode daarna,

de Opstand, ben ik goed mee bekend. Daar zit vaart in en daar kon ik wat meer beweging suggereren. Maar met zo'n interieur uit de achttiende eeuw wordt het al wat moeilijker en de meest recente tijdvakken worden

pas echt lastig. Ze zijn het meest controleerbaar; er zijn foto's van, er zijn mensen die er veel meer van af weten dan ik. Dus als ik, zoals hier, aan het begin van de oorlog een Volkswagen Kever teken, dan moet het wel een model uit 1939 zijn. Dat zelfde geldt voor de uniformen van de Duitsers; als je niet oppast maak je een fout. Welke onderdelen van het Duitse leger hebben hier gezeten als bezettingsmacht, aan welke insignes zijn ze herkenbaar, enzovoort. Dus dat moet je een beetje omzeilen. Maar als ik het weet, zet ik het erin...'

'Bij het verhaal van Bontekoe was er het probleem van de tuigage van zo'n VOC-schip. Maar ik had het voordeel dat het schip ontploft was. Ik kon dus kiezen: of het schip is al gezonken of het is zwaar gehavend en bezig te zinken. Dan kun je dus nog net een stukje van het zwaar gehavende schip toevoegen, zonder al die zeilen en tuigage. Dan is de tekening ook niet zo leeg.'

Vervolg

'Het is niet zo dat *Kinderen van Nederland* gemaakt is naar aanleiding van het succes van *Kinderen van Amsterdam*. Het was al gemaakt toen het succes kwam. Het was gepland voor de serie *Verleden van Nederland*. Daarom moest het ook voor de vakantie af zijn; we hadden maar een paar maanden tijd. Ik ben nu weer met een stripverhaal bezig: *De Telescoop*. Het moet een hele dikke worden. In augustus moet het af zijn. Het is voor de Franse markt, maar er komt wel een Nederlandse vertaling. Ik werk met een van de belangrijkste scenaristen uit Frankrijk en België, Jean van Hamme, van *XIII*, *Thorgall*, *Largo Winch*, een grote meneer, dus dat kan ook nog wel eens een succes worden. Maar ik vond deze kinderboeken heel leuk om te doen.'